

OPENBARE WERKEN

IN het jaar 1961 werd met energie voortgewerkt aan diverse in uitvoering zijnde projecten; de voornaamste daarvan zijn de werken in het Europoortgebied, de aanleg van metro, Van Brienenoordbrug en Maasboulevard en de doorbraak van de Westblaak.

Met de SEMA te Parijs en de USS te Pittsburgh werden onderhandelingen aangeknoopt ter verkrijging van een advies inzake vestiging van een ijzer- en staalbedrijf op Rozenburg. Zowel de Europoort als het Botlekgebied werd verder geïndustrialiseerd.

De metrowerken waren behalve op de Schiedamsedijk vooral spectaculair nabij het Weena, alwaar de bouwput tijdelijk het aanzien van een kanaal verkreeg. In de rivier werd de eerste proefpaal geslagen voor het betonnen palenbed, waarop de metrobuis komt te liggen en in het bouwdok op Van Brienenoord werd het eerste beton gestort voor de bouw van het eerste tunnelstuk voor het rivierkruisend gedeelte.

De gemeente neemt deel aan de te Vlaardingen opgerichte N.V. Beneluxtunnel en ook zijn voorbereidingen getroffen tot de aanleg van de Willemstunnel.

In het centrum van de stad kwam het Stadhuisplein gereed. Aan de Coolsingel werd het gebouw 'Utrecht' geopend. Zowel de bouw van het Hiltonhotel als die van twee belangrijke panden aan de Blaak, die van 'Stad Rotterdam' en van het 'Centraal Bureau' maakte grote vorderingen. Voor de bouw van het Concertgebouw is de reeds zo lang begeerde rijksgoedkeuring afgekomen. Twee bioscopen, Corso en Kriterion, werden in 1961 geopend. Met de overdracht van het carillon op Opbouwdag werd een fase in het herstel van de St. Laurenskerk afgesloten.

Een aanvang werd gemaakt met de bouw van woningcomplexen in Groot IJsselmonde, Lombardijen en de Prins Alexanderpolder. Vele eerste palen werden geslagen, waaronder die voor enige kerken in de buitenwijken, voor de mammoetschool in de Zomerhofstraat, de gebouwen van de Keuringsdienst van Waren, Gemeentedrukkerij, Brandweerkazerne (Baan), Vuilverbrandingsinrichting (Brielselaan), het Prot. Christelijk Ziekenhuis Ikazia (Vaanweg), de Centrale voor de Arbeidsvoorziening van de Scheepvaartvereniging Zuid en de Jeugdherberg. Enige woon-

gebouwen voor bejaarden zijn in uitvoering, terwijl aan andere spoedig zal worden begonnen.

Op 18 september werd het Ziekenhuis Dijkzigt officieel in gebruik genomen. Het oude Coolsingelziekenhuis wordt gesloopt. Te Geervliet werd een 150.000 volt transformator en schakelstation geopend. De R.E.T. nam de voormalige fabriek van Allan aan de Kleiweg als bedrijfsruimte in gebruik.

Op de Beerenplaat werd een aanvang gemaakt met de werkzaamheden aan het nieuwe waterwinwerk.

Bij Woudenstein werd grond gereserveerd voor een te bouwen complex van de Nederlandsche Economische Hoogeschool.

Meer gedetailleerde gegevens van de activiteiten der diensten van openbare werken worden hieronder vermeld.

STADSONTWIKKELING EN WEDEROPBOUW

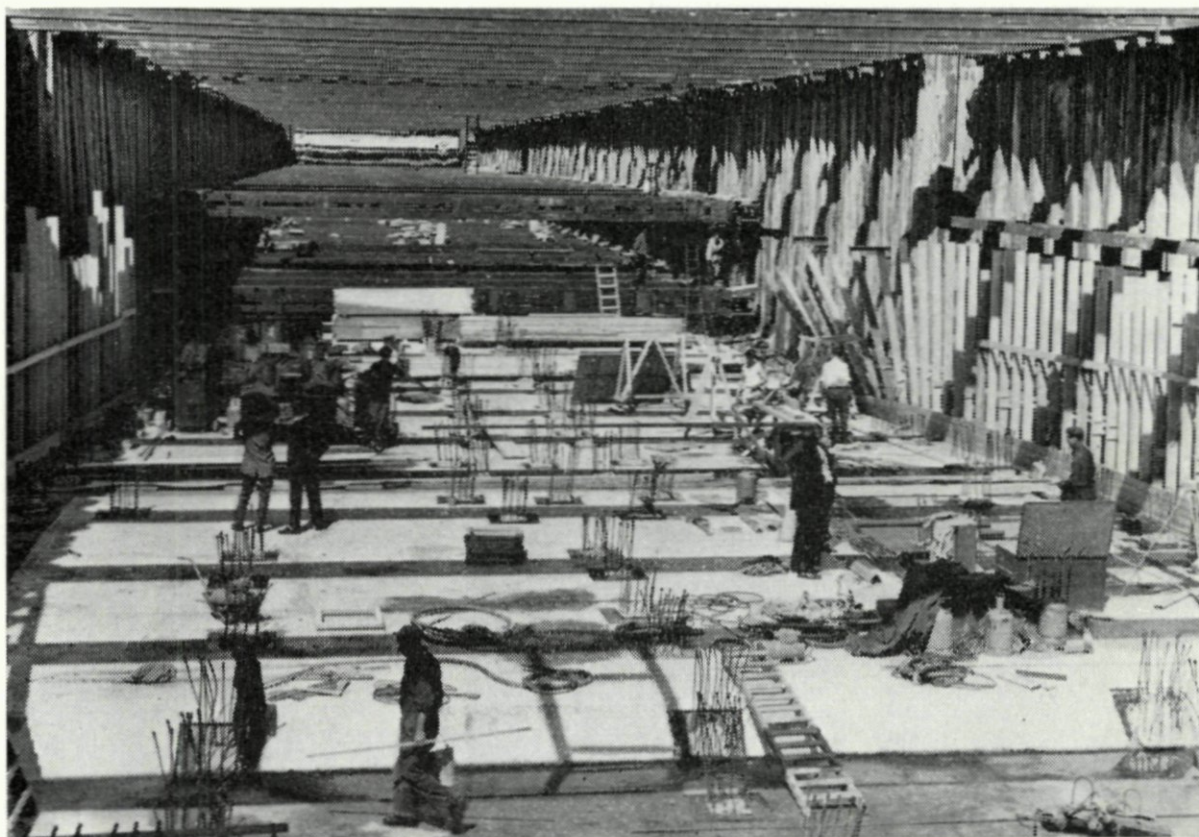
Uitbreidingsplannen en komvoorschriften.

Aan het Gemeentebestuur werden de volgende plannen aangeboden:

- a. het plan in onderdelen 'Pernis en omgeving' (afronding Pernis).
- b. het plan in onderdelen 'Nieuwe Maas-Nesserdijk' (t.b.v. zandoverslag Gemeentewerken).
- c. het plan in onderdelen 'Bergweg-Gordelweg' (garage en showroom met woningen).
- d. wijziging basisplan 'Cool, gedeelte tussen Westblaak en Witte de Withstraat' (doortrekking Westblaak, parkeergarage, winkel-, kantoor- en bedrijfsbebouwing, woningen).
- e. het plan in onderdelen voor een villaterrein aan de 's-Gravenweg (bestemming villa met tuin, i.v.m. beslissing Kroon).
- f. de 'Komvoorschriften Zwaanshals' (bevriezingsverordening).
- g. de 'Komvoorschriften Rubroek' (bevriezingsverordening).
- h. de 'Komvoorschriften Dorpskern Overschie' (bevriezingsverordening).
- i. de 'Komvoorschriften Oude Westen II' (bevriezingsverordening).
- j. het plan in onderdelen 'Boomgaardshoek' (grotendeels woningen) op grondgebied van de gemeente Poortugaal.

15. Stadhuisplein; foto J. F. H. Roovers. 16. Doorbraak Westblaak-Eendrachtsweg; foto J. F. H. Roovers.

17. Metro-bouwdok aan het Weena, gezien van het Spoorwegpostkantoor in de richting van de Coolsingel; foto Openbare Werken. 18. Metro-station Schiedamsedijk-Leuvehaven in aanbouw; foto H. F. Behrens.

k. het plan in onderdelen 'Zalmplaat' (gemeente Poortugaal, woningen).

l. het plan in hoofdzaak voor gronden ter weerszijden van de Kralingseweg en de Ringvaartweg (afrondding van de plannen voor het woongebied Rotterdam-Oost).

De volgende plannen werden door de Gemeenteraad vastgesteld:

- a. het plan in onderdelen 'Hoek van Holland Dorp'.
- b. het plan in onderdelen 'Beukelsdijk-Werkhoefstraat'.
- c. het plan in onderdelen 'Kleiweg en omgeving'.
- d. het plan in hoofdzaak 'Zestienhovensepolder'.
- e. het plan in onderdelen 'Kreekhuizen'.
- f. het plan in onderdelen 'Reyeroord'.
- g. het plan in onderdelen 'Hordijkerbuurt'.
- h. het plan in onderdelen, gedeeltelijk in hoofdzaak, 'Centrum Zuid '60'.
- i. het plan in onderdelen 'Pernis en omgeving'.
- j. het plan in onderdelen 'Nieuwe Maas-Nesserdijk'.
- k. het plan in onderdelen 'Bergweg-Gordelweg'.
- l. het plan in onderdelen 'Villaterrein aan de 's-Gravenweg'.
- m. de 'Komvoorschriften Zwaanshals'.

De volgende plannen werden door Gedeputeerde Staten goedgekeurd:

- a. het plan in onderdelen 'Hoek van Holland Zuidelijk Strand-centrum I'.
- b. het plan in onderdelen 'Schiebroek'.
- c. het plan in onderdelen 'Hoofdweg en omgeving' (ged.).
- d. het plan in onderdelen 'Delftse Schie - Rijksweg 13'.
- e. het plan in onderdelen 'Bergse Rechter Rottekade ten noorden van de Prinses Irenebrug'.
- f. het plan in onderdelen 'Kreekhuizen'.
- g. het plan in onderdelen 'Reyeroord'.
- h. het plan in onderdelen 'Gadering' (gem. Poortugaal).
- i. het plan in hoofdzaak 'Berenplaat' (gem. Oud-Beijerland).
- j. het plan in onderdelen 'Bergweg-Gordelweg'.
- k. het plan in onderdelen 'Villaterrein aan de 's-Gravenweg'.

Door de Kroon werd goedgekeurd het door Gedeputeerde

Staten vastgestelde plan 'Hoek van Holland ten Zuiden van de Zekkenweg' en in beroep het plan in hoofdzaak 'Oost-Abtspolder'.

Verwerving en uitgifte van gronden.

In 1961 werd – gerekend tot 1 december van dat jaar – door de Gemeente de eigendom verkregen van 637 ha grond (223 zaken), tegen een bedrag van rond 11,5 miljoen gulden, waarin begrepen een bedrag van ca. 2 miljoen gulden aan opstallen.

Vergeleken met het gehele jaar 1960 is een ongeveer even grote oppervlakte grond verworven. In dat jaar kwamen nl. 621 ha. (196 zaken) in eigendom.

Ook in de komende jaren zullen ten behoeve van de woningbouw c.a., industriële- en bedrijfsdoeleinden, verkeersvoorzieningen e.d. nog omvangrijke verwervingen moeten plaats vinden. Mede wordt hier gedacht aan belangrijke te verwerven oppervlakten in het Europoortgebied op Rozenburg.

Voor de uitvoering van bouwplannen werden in 1961 – eveneens gerekend tot 1 december van dat jaar – door toewijzing, verkoop en uitgifte in erfpacht, gronden uit het gemeentelijk grondbezit afgestoten tot een totale oppervlakte van rond 40 ha (314 zaken), met een opbrengst van rond 20 miljoen gulden (exclusief terreinuitgiften van het Havenbedrijf).

Ten opzichte van het *gehele* jaar 1960, toen 63 ha (312 zaken) tegen een opbrengst van 26 miljoen gulden werd afgestoten, betekent dit bij een gelijkblijvend aantal zaken een daling van uitgegeven oppervlakte en opbrengst. De oorzaak hiervan is voornamelijk gelegen in het feit dat in 1960 een groter aantal omvangrijke woningwetcomplexen aan de betrokken woningbouwverenigingen werd overgedragen dan in 1961.

Bouwactiviteit.

Het aantal in uitvoering genomen woningen in 1961 bedroeg ca. 5000 tegen 5506 in 1960.

Voltooid werden 5958 woningen tegen 5644 in 1960. Het uitvoeringsniveau daalde hierdoor van 8021 op 1 januari 1961 tot 7483 op 31 december 1961.

Een deel van het Rotterdamse contingent woningwetbouw wordt gerealiseerd in de gemeenten Capelle a/d IJssel en Vlaardingen. Per einde 1961 zijn er in deze gemeenten voor Rotterdam nog 962

woningen in uitvoering en verwacht wordt dat er 210 woningen voltooid zullen zijn.

Gedurende het jaar 1961 is een afname van de particuliere woningbouw te constateren. Tot en met november 1961 werd in dit jaar met de bouw van rond 1500 woningen in de particuliere sector aangevangen tegen in totaal rond 2700 woningen in het gehele jaar 1960 en rond 2000 in 1959. Hierbij moet echter in het oog worden gehouden dat in de maand december 1961 nog een aanvang zal worden gemaakt met de bouw van een aantal particuliere woningen.

De afname van het aantal in uitvoering genomen woningen in deze sector moet in hoofdzaak worden geweten aan het goedkeuringsbeleid van het betrokken Ministerie.

In 1961 werd in totaal aan gebouwen verwerkt voor een bedrag van ca. 190 miljoen gulden (in 1960 ca. 191 miljoen gulden), waarvan 22 miljoen gulden (in 1960 ca. 19 miljoen gulden) kwam voor rekening van de binnenstad.

Door de afremmingsmaatregelen van de rijksoverheid ontstond ook dit jaar wederom grote vertraging in het tot uitvoering komen van vele werken.

Op 1 december wachtten in de sector nijverheid ongeveer 50 werken met een bouwsom van ca. 30 miljoen gulden op de goedkeuring. In de sector handel en verkeer waren dit eveneens ca. 50 bouwwerken met een totale bouwsom van rond 55 miljoen gulden. Het totaal bedrag aan wachtende werken beliep ongeveer 150 miljoen gulden.

Op 1 januari 1962 waren ongeveer 500 werken met een bouwsom boven f 2000,— in uitvoering, inclusief weg- en waterbouwkundige werken, met een totale bouwsom van ca. 540 miljoen gulden (in 1960 van 572 miljoen gulden).

Het aantal bouwvakarbeiders werkzaam in de bouwsector liep gedurende het afgelopen jaar terug van ca. 9350 tot ca. 8000. Deze daling vond voornamelijk plaats in de sectoren woningbouw, bedrijfsgebouwen voor de nijverheid en gebouwen voor gezondheidszorg en hygiëne.

Binnenstad. In de binnenstad werd een aanvang gemaakt met de bouw van twintig projecten met een gezamenlijke bouwsom van ruim zeventien miljoen gulden, terwijl hier vijftien bouwwerken

met een bouwsom van ca. twaalf en een half miljoen gulden voltooid werden.

Door het gereedkomen van het Corso Theater en het café-restaurant met kantoren van de Heineken's Bierbrouwerij is het Stadhuisplein geheel voltooid. Ook de westelijke gevelwand van de Coolsingel is door het opleveren van het pand van de Levensverzekering Mij. Utrecht, op enkele meters naast Atlanta na, geheel voltooid.

Voorts werden in de binnenstad voltooid: het pand van de Pastoor Rakenstichting (Hang), het Savoyhotel (Hoogstraat), de Kriterion-bioscoop op het Groothandelsgebouw, het City-hotel (Hoogstraat), het kantoorpand van de R.V.S. (Willemsplein), het Spido-paviljoen (Willemsplein) en het Dijkzigt-ziekenhuis.

Begonnen werd met de bouw van o.m.: een zusterhuis (Oosterkade), een N.H. kerk c.a. (Boezemsingel), een geheelonthoudershotel (Delftsestraat), een verzamelgebouw voor nijverheidsscholen (Schiekade), een dienstgebouw voor de Keuringsdienst van Waren (Baan), een kantoorpand voor het Gewestelijk Arbeidsbureau (Schiedamse Vest), een brandweerkazerne (Hoornbrekersstraat), een kantoorpand voor de N.V. Ahrend (Karel Doormanstraat), een bedrijfspand voor Gloe & Co. (Scheepmakershaven), de uitbreiding van het bankgebouw van de Nationale Levensverzekeringbank (Schiekade), de gemeentedrukkerij (Bredestraat) en de jeugdherberg (Rochussenstraat).

Rijksgoedkeuring werd verleend voor het Concertgebouw.

In studie zijn plannen voor het N.E.H.-gebouw, alsmede voor de uitbreiding van het H.T.S.-gebouw.

De doorbraak ten behoeve van de Westblaak verkeert in een vergevorderd stadium, terwijl ook de doorbraak Coolhaven-Achterhaven in een gevorderd stadium verkeert.

Prins Alexanderpolder. In de eerste woonwijk zijn woningbouwplannen in het stadium van realisatie gekomen.

De samenwerkende patroonsvereniging, de S.P.V., zal zeer binnenkort aanvangen met de particuliere bouw van 408 woningen t.w.: 119 eengezinswoningen, 146 etagewoningen (3 en 4 woonlagen), 143 galerijwoningen (6 en 7 woonlagen), 13 winkelpanden, 1 bedrijfspand en 96 garages.

De aannemerscombinatie Muys en de Winter, v. d. Vorm is reeds met de bouw van 290 woningen, eveneens in de particuliere

sector, aangevangen, t.w.: 146 eengezinswoningen en 144 etagewoningen. Voorts is in de sector van de woningwetbouw door Volkshuisvesting begonnen met de bouw van 660 woningen hoogbouw in 12 lagen, waarvan de realisatie binnen drie jaren verwacht kan worden. Verder is een bouwplan in voorbereiding, eveneens in de sector van de woningwetbouw voor 319 eengezinswoningen, 912 etagewoningen, 13 winkels met 39 galerijwoningen, garages en bedrijfsruimten.

Met tal van andere, met de woningbouw verband houdende technische voorzieningen, wordt voortgang gemaakt, zoals de bouw van een rioolgemaal, de bouw van een centrale voor de telefoondienst op het bedrijfsterrein aan de Hoofdweg, de aanleg van wegen, terwijl in studie is, de wijze waarop het openbaar vervoer op dit nieuwe woongebied zal kunnen aansluiten.

Er dient te worden opgemerkt, dat het bouwgebied in de huidige situatie nog geen doelmatige ontsluiting heeft, zodat getracht moet worden zo spoedig mogelijk het wegstelsel van het bouwplan te laten aansluiten op de bestaande omliggende hoofdontsluitingswegen, zowel aan de noordelijke grens (bestaande Hoofdweg (Rijksweg) als zuidelijk, aansluitende op de bestaande Kralingseweg.

Hillegersberg. Gestadige, doch thans sterk afgeremde, voortgang van de particuliere woningbouw. Een gedeelte van het uitbreidingsplan wordt gewijzigd voor het scheppen van aantrekkelijke mogelijkheden voor particuliere woningbouw. Een Gereformeerd kerkgebouw kwam gereed. Een Ned. Herv. kerk en een lagere school zijn in uitvoering.

110 Morgen. Deze wijk is, op een enkel B.B.-terrein na, volgebouwd. Ten noorden van de wijk in het ontworpen recreatiegebied zal eerstdaags worden aangevangen met een bejaarden-centrum.

Schiebroek. Gestadige voortgang van de woningbouw in de woningwetsector. Er is aangevangen met de bouw van twee bejaardencentra. Er kwamen enige scholen gereed in gestandaardiseerde uitvoering. Ten noorden van Schiebroek is een groot recreatiegebied in uitvoering.

Zestienhovensepolder. Een uitbreidingsplan, waarin opgenomen de uitbreiding van de luchthaven en de nodige recreatiegebieden werd door de Gemeenteraad vastgesteld. Onteigening, resp. aan-

koop van gronden, vindt plaats ten behoeve van verlenging van de startbaan en R.W. 19.

Kleinpolders en Overschie. In Kleinpolder Oost wordt een kerk gebouwd voor de N.H. Gemeente; in Kleinpolder West kwam de Boerenleenbank gereed en werd aangevangen met een Hervormd Bejaarden Centrum.

Blijdorpsepolder. Een uitbreidingsplan voor dit gebied kan worden voorbereid, indien de Recreatiecommissie met betrekking tot de bestemming der gronden in het zuidelijk deel van de polder een beslissing heeft bereikt.

Abtspolder. Op basis van het vigerende uitbreidingsplan in hoofdzaak worden de nodige gronden onteigend ten behoeve van de opspuitingswerkzaamheden door Gemeentewerken. Een plan is in voorbereiding met betrekking tot de nadere indeling van dit gebied.

Zuidwijk. In het zuidelijk deel van Zuidwijk VI en VII is het laatste woningbouwproject, particuliere bouw van de S.P.V., nagenoeg voltooid.

Pendrecht. Ook deze wijk is bijna geheel voltooid. Op het centrale winkelplein wordt nog een winkelbouwproject uitgevoerd. De aanleg van het plein is nagenoeg gereed.

Industrieterrein Waalhaven z.z De realisatie van de bebouwing vindt regelmatig voortgang. Nieuwe bouwplannen zijn in voorbereiding.

Gebied ten oosten van de Eemhaven. Voor dit gebied ten oosten van de Reeweg, aansluitend bij het bovenbedoelde bedrijfsterrein, is een indeling gemaakt. In dit gebied zijn opgenomen twee opstijgpunten voor hoogspanningsleidingen, een vrachtauto- en voorzieningscentrum, een terrein voor het G.E.B. en overslagloodsen voor stukgoed uit de havens. Tevens is ruimte gereserveerd voor bedrijfsterrein aan de oostzijde en een vrij speelveld voor schaftuur-recreatie.

Heyplaat-Eemhaven. Voor het terrein aan de kop van de 1e Eemhaventak wordt een nieuw ontwerp voor bebouwing uitgewerkt.

Pernis. Het woningbouwproject binnen de Ring is voltooid. De aanleg op het terrein van de gedempte haven is gereed gekomen, terwijl plannen in gereedheid zijn gebracht voor het recreatiegebied nabij de mond van de Eemhaven. De uitvoering van het recreatiegebied ten zuiden van het dorp Pernis is ter hand ge-

nomen. Voor het gehele gebied van Pernis is een uitbreidingsplan in onderdelen op 17 augustus 1961 door de Raad vastgesteld.

Hoogvliet. De bouw in het noordelijk gedeelte van het stads-winkelcentrum vindt goede voortgang.

De wegverbinding tussen de delen van de Aveling ten noorden en ten zuiden van de Groene Kruisweg is gereed gekomen. De kruising met de Groene Kruisweg is voorzien van een beveiliging met verkeerslichten.

Voor de wegverbinding tussen Nieuw-Engeland en Oudeland is de Noordzijsedijk ter plaatse van de Oude Wal afgegraven. Ook deze verbinding is in gebruik genomen. De doortrekking van de Aveling naar de Oude Wal met het verkeersplein bij de Digna Johannaweg is gereed gekomen.

Een groot deel van de woningen in het gebied Oudeland is gereed gekomen. Met de twee laatste bouwprojecten in dat gebied is een aanvang gemaakt. Ook is begonnen met de realisatie van het winkelcentrum.

Voor het noordelijk gedeelte van de Westpunt zijn woningbouwplannen in de particuliere sector gereed gekomen, welke spoedig gerealiseerd zullen worden.

In de Meeuwenplaat is, op twee woongebouwen na, de gehele bebouwing gerealiseerd.

Voor de Zalmplaat en de Boomgaardshoek zijn uitbreidingsplannen in onderdelen gereed gekomen voor aanbidding aan Burgemeester en Wethouders van Rotterdam, ter vaststelling door de Raad van de gemeente Poortugaal.

Voor het bedrijfsterrein in het noordoostelijke gedeelte van Hoogvliet is een ontwerp voor realisatie voltooid.

Voor diverse plaatsen in Hoogvliet zijn plannen tot recreatieve aanleg gereed gekomen of in behandeling; o.a. zijn er plannen ontworpen voor de aanleg van een complex tennisbanen en een kunstijsbaan in het zuidelijke deel van het Ruigeplaatbos. Met de aanleg van de insolatiestrook langs de Vondelingenweg wordt goede voortgang gemaakt. Tevens is een complex sportvelden nabij de Venkelweg gerealiseerd.

Lombardijen. Van deze woonwijk, die een capaciteit heeft van ca. 6300 woningen, is de helft bestemd voor woningwetbouw. Het grootste deel hiervan is gereed en bewoond; met de aanleg van openbaar groen is een aanvang gemaakt.

Van het voornamelijk aan particulieren uitgegeven restant is een belangrijk deel gerealiseerd en betrokken. De verwezenlijking van winkels, scholen en andere voorzieningen voltrekt zich gestaag.

Het industriegebied Buitendijk is geheel uitgegeven en gedeeltelijk uitgevoerd. Van het industriegebied Van der Woudensland zijn de eerste terreinen uitgegeven.

IJsselmonde-dorp. De werkzaamheden t.b.v. de nieuwe oeververbinding over Van Brienenoord vorderen in vlot tempo.

Zomerland. De bebouwing van deze, structureel tot Groot-IJsselmonde behorende, woonbuurt is vrijwel voltooid.

Groot-IJsselmonde. Van deze woonwijk met een capaciteit van ca. 9200 woningen zijn uitbreidingsplannen in onderdelen vastgesteld van de buurten Kreekhuisen, Hordijkerbuurt en Reyeroord. In de eerstgenoemde buurt is het eerste complex woningen gereed gekomen en de 'eerste sleutel' uitgereikt.

Van Hordijkerbuurt is het gehele voor woningwetbouw bestemde deel uitgegeven aan Volkshuisvesting; met de uitvoering is een begin gemaakt.

Van Reyeroord, bestemd voor bouw in de particuliere sector, is een groot deel uitgegeven; met de bouw zal in 1962 kunnen worden aangevangen.

Plannen voor de buurten Groenenhagen, Tuinenhoven en Centrum zijn in voorbereiding. De verwerving van de gronden, waarop deze laatste buurten zullen moeten worden gerealiseerd, verloopt zeer bevredigend.

Hoek van Holland. Hoewel het in het begin van 1961 leek, dat het hoofdwegenstelsel kon worden voltooid en de potentiële recreatiegronden konden worden geconsolideerd, bleek de trage medewerking van hogere instanties zodanig, dat vrijwel geen vooruitgang viel te bespeuren. De afronding van het Dorp wacht op de beschikbaarstelling der terreinen, waarop zich de transitcamps bevinden.

In het plan-Noord zijn meerdere terreinen uitgegeven, zowel aan particulieren als ten behoeve van woningwetbouw; met de bouw zal in 1962 worden begonnen.

Het voor particuliere bouw bestemde plan-Noordwest is vrijwel geheel uitgegeven en voor de helft gerealiseerd.

De activiteiten in het Zuidelijk Strandcentrum moesten evenwel

worden gestaakt wegens de aangekondigde drastische ingreep ter plaatse door de Rijkswaterstaat.

Uitgifte van terreinen in het industriegebied-Zekkenweg vindt regelmatig plaats.

Plannen voor aanleg van een camping, een zwembad en een recreatiestrook aan de Nieuwlandsedijk kwamen gereed en zijn deels in uitvoering.

Uiteraard vindt voortdurend overleg plaats met Rijkswaterstaat, Domeinen, Delfland en Defensie.

Herbouwfinanciering.

Ingevolge een besluit van de Minister van Financiën van 25 juli 1961 kunnen na 31 december 1961 geen verzoeken om financiële faciliteiten op grond van de Wet op de Materiële Oorlogsschaden voor het gebied van de gemeente Rotterdam meer worden ingediend. Rotterdam is hiermede de laatste in de rij van gebieden waarvoor een dergelijke maatregel is uitgevaardigd.

De reeds ontvangen aanvragen zullen echter nog worden gehonoreerd. Het betreft hier verzoeken om financiële faciliteiten voor de bouw van een zestigtal woningen en ca. 30 grote en kleine bedrijfsruimten en -panden en ruimten bestemd voor inrichtingen voor maatschappelijk verkeer, met een totale inhoud van ten naaste bij 300.000 m³.

In 1961 zijn financiële faciliteiten verleend voor de bouw van 210 woningen en 47 bedrijfsruimten met een totale inhoud van rond 140.000 m³.

Als alle aanvragen zijn afgehandeld zullen in de gemeente Rotterdam voor de bouw van in totaal 13.500 woningen herbouw-faciliteiten zijn verleend.

Het totale bezit van het Rotterdams Wederopbouwfonds, hetwelk op 1 januari 1961 nog f 3.255.012,— bedroeg, is thans geheel verkocht.

Recreatieve voorzieningen.

In verband met het recreatieprogramma (in 1961 goedgekeurd door de Gemeenteraad) werd besloten de komende jaren ca. 8 miljoen gulden per jaar beschikbaar te stellen voor de aanleg van recreatievoorzieningen.

Enige belangrijke ontwerpen, waarmede in 1961 een aanvang werd gemaakt, zijn:

a. de recreatiestrook tussen de voormalige Ceintuurbaan en Rijksweg 16.

b. het recreatiebos tussen Hillegersberg en de Rottemeren (het z.g. Rottebos).

c. de recreatiegebieden in de Oost-Abtspolder.

d. het wijk- en stadsdeelgroen voor Rotterdam-Oost.

Verder werd voor het gebied tussen de Ringdijk en de Achterplas een plan vervaardigd, waarbij in afwijking met de bedoelingen van het uitbreidingsplan, de weekendhuisjes op de eilanden gehandhaafd zijn en ook niet door middel van bruggen verbindingen zijn gelegd tussen de oeversgebieden en de eilandjes en deze eilandjes onderling.

Een plan voor een camping in Hoek van Holland werd vervaardigd, daar de bestaande camping moet worden verplaatst i.v.m. de doortrekking van de 's-Gravenzandseweg.

Verdere vorderingen werden gemaakt met de plannen voor wijk- en stadsdeelgroen van Hoogvliet en Groot IJsselmonde.

Een aantal openbare speelplaatsen werd ontworpen voor bestaande en nieuwe wijken.

Zuiderpark. Voor de aanleg van het definitieve zwembad 'de Plompert' zijn de plannen in een vergevorderd stadium. Ook dit jaar zijn gedeelten van het park gerealiseerd.

Verkeerswegen.

Hoofdwegen. Ten behoeve van de verbinding van Rijksweg 3-Rijksweg 20 worden voorbereidingen voor de uitvoering getroffen; ten noorden van de gebouwen van de ROTEB is men doende grondverbeteringen aan te brengen ten behoeve van het zandlichaam voor de betreffende Rijksweg.

Het project voor de 'doorgetrokken Schieweg' (R.W. 19) is nagenoeg gereed; de nodige gronden worden onteigend.

Ten noorden van Schiebroek gaat men eerstdaags beginnen met de uitvoering van R.W. 20, die de Doenkade zal verbinden met de provinciale wegen bij Bergschenhoek. Het ligt in de bedoeling tegelijkertijd de Molenlaan te verlengen en ook de Verlengde Jasonweg in verbinding te brengen met genoemde Rijksweg 20.

Stadswegen. In verband met de toename van het verkeer en de

verkeersmiddelen moet aan de profilering der wegen voortdurende zorg worden besteed en verbetering worden aangebracht. In het bijzonder wordt de aandacht gevestigd op de 'bottleneck' bij de Uitweg. Een project ter verbetering van deze ongelukkige verkeerssituatie is gereed en in een beginstadium van uitvoering gekomen.

Ontwikkeling bevolking.

Gemeente Rotterdam. In de jaren 1959 en 1960 werd een afneming van het bevolkingsaantal met totaal 1300 personen geconstateerd, daar in deze jaren het geboorteoverschot geringer was dan het vertrekoverschot.

Bezien tegen de achtergrond van de toenemende werkgelegenheid enerzijds en tegen het op korte termijn entameren van een groot project als Europoort anderzijds, stemt de hierboven gesignaleerde bevolkingsontwikkeling tot nadenken en wellicht tot bezorgdheid.

Nieuwe Waterweggebied. In de periode van 1951 t/m 1958 nam de bevolking toe met 7000 à 11.000 inwoners per jaar, vrijwel uitsluitend door geboorteoverschot.

In de jaren 1959 en 1960 bedroeg de bevolkingstoename respectievelijk 2000 en 2500. De geringere toename werd veroorzaakt door een vertrekoverschot van omstreeks 7000 personen in elk dezer jaren.

VOLKSHUISVESTING

Het is verheugend te constateren dat het aantal voltooide woningen eindelijk het streefgetal van 6000 per jaar heeft overschreden, indien men bij de 5958 in deze gemeente voltooide woningen (vorig jaar 5644) telt het aantal voltooide woningen in Vlaardingen en Capelle a/d IJssel, dat ten laste van het Rotterdamse woningwettcontingent voor Rotterdamse ingezetenen wordt gebouwd (198).

Nadat het uitvoeringsniveau aan het einde van mei een piek van 8559 had bereikt (incl. de eerder bedoelde woningen in Vlaardingen en Capelle a/d IJssel) liep dit enigszins terug tot 7457 (vorig jaar 8021) en een verdere daling in 1962 is te verwachten.

Er werden in totaal 6099 woningen in uitvoering genomen, waarvan 607 in Vlaardingen en Capelle a/d IJssel.

Van de eerdergenoemde aantallen maakten de premiewoningen een aanzienlijk deel uit.

Aangevangen is met de bouw van 1511 woningen; voltooid zijn 1378 woningen (in 1960 bedroeg dit aantal 956); in uitvoering zijn 2282 woningen (in 1960 bedroeg dit aantal 2143). Voorts zijn plannen voor ca. 2700 woningen ingediend, welke op afdoening wachten.

In het afgelopen jaar werden geen subsidies verleend voor categorie B (huren hoger dan f 85,— per maand en stichtingskosten hoger dan f 26.000,—).

Aangezien de premiereregeling Woningbouw 1960 vooral de bouw van huurwoningen categorie A beoogt (huren beneden f 82,50 per maand) werden in 1961 voor 170 woningen 'garanties op grond van de regeling bevordering eigen-woningbezit' verleend (in 1960 bedroeg dit aantal 219).

Met de bouw van de zogenoemde eenvoudige woningen voor de groepen met de laagste inkomens werd voortgegaan en met voldoening kan worden geconstateerd dat thans drie door de Dienst van Volkshuisvesting ontwikkelde woningtypen zijn opgenomen in de collectie 'keuzewoningen', waarvoor een extra bijdrage van het Rijk van gemiddeld f 2,— per week wordt verleend.

De pogingen om in de Prins Alexanderpolder hoogbouw met woningen ingevolge de woningwet te realiseren werden — zij het na grote inspanning — met succes bekroond en op 1 december j.l. werd door de Directeur-Generaal van de Volkshuisvesting en de Bouwnijverheid de eerste paal geslagen voor een complex van 4 hoge woongebouwen (11 woonlagen) met in totaal 660 galerijwoningen.

Met de huisvesting voor bejaarden werd goede vordering gemaakt. Op voet van de woningwet zijn thans in aanbouw in Schiebroek twee complexen, elk met een verzorgingsgedeelte, samen voor ruim 400 bedden, en zelfstandige wooneenheden, totaal ruim 190; in Overschie een met een verzorgingsdeel voor ruim 110 bedden en 30 zelfstandige woningen en in Zuidwijk met ruim 100 bedden in het verzorgingsdeel en rond 160 wooneenheden.

Het in 1960 in uitvoering genomen hoge flatgebouw voor bejaarden met 205 wooneenheden zal naar verwachting in de eerste helft van 1962 in gebruik kunnen worden genomen.

Voorts zijn in het bouwprogramma voor woningwetbouw in

1962 nog vier bejaardencentra opgenomen, waarvan er enige al in een vergevorderd stadium van voorbereiding verkeren.

Ook op voet van de premiereregeling zijn bejaardencentra (4) in voorbereiding voor totaal 540 bedden en rond 250 woningen.

Wat de huisvesting voor alleenstaanden betreft kan worden vermeld, dat in de koppen van de normale galerijbouw woningen voor deze bevolkingsgroep zijn opgenomen. In de loop van 1962 zal hiervan een aantal gereed komen.

Het aantal aanvragen voor een zelfstandige woning bedroeg op 1 januari 1962 ca. 15.000 (1 jan. 1961: 16.800).

Terwijl de totale omvang van het aantal in omloop zijnde huurmachtigingen (urgent + niet-urgent) afnam van 18.637 (op 1 jan. 1961) tot ca. 18.000 (op 1 jan. 1962), nam het aantal in omloop zijnde urgente huurmachtigingen in het afgelopen jaar toe van 8402 (op 1 jan. 1961) tot ca. 9300 (op 1 jan. 1962).

Opmerkelijk is dat ook het aantal houders van huurmachtigingen, die niet over een zelfstandige woning beschikken, de tendentie tot toeneming heeft vertoond (op 1 jan. 1961: 5096 t/o op 1 jan. 1962 ca. 5100).

Uit een en ander blijkt dat de woningnood zich hier ter stede gaat toespitsen op categorieën woningzoekenden, die in een zwakke marktpositie verkeren.

GEMEENTEWERKEN

Speciale werken.

Als onderdeel van de werken voor het nieuwe havengebied Europoort werd een nieuwe spuisluis gebouwd in de Brielse Dam, terwijl voorts werd begonnen met het bouwen van een brug over het in aanleg zijnde Ertskanaal.

In uitvoering kwamen verder een viaduct over de Laanslootseweg voor de nieuwe wegverbinding Beukelsweg-Hogenbanweg, een viaduct en een tunnel voor de oostelijke aansluiting van het nieuwe spoorwegemplacement Waalhaven-Zuid, alsmede diverse kleinere bruggen in verschillende recreatiegebieden.

Voorbereid worden thans de Admiraliteitsbrug als schakel in de verkeersaansluitingen op de Maasboulevard, een keersluis met

overbrugging in de Havenstraat en een aantal werken voor het nieuwe waterwinwerk Berenplaat.

Metro.

Gedurende 1961 kwam de bouw van de metro goed op gang. Ongeveer een kwart van het totaal voor de civiel-technische werken beschikbare krediet kon worden verwerkt.

Op het eiland Van Brienenoord kwam een bouwdok voor de tunnelstukken van de rivierkruising gereed. De stalen bekisting werd aangevoerd en de eerste betonnen tunnelwanden werden gestort.

Bij het Willemsplein en de Schiedamsedijk werd het op de rivier aansluitende, 200 m lange kanaal, waarin in 1962 de eerste twee tunnelstukken zullen worden afgezonken, voltooid.

Het Prinsenhoofd op het Noordereiland werd weggebaggerd, ten einde op 20 m diepte een sleuf in de rivierbodem te kunnen vormen.

De bouw van het station 'Leuvehaven' in de Schiedamsedijk verliep voorspoedig. Een groot deel van de betonnen ruwbouw hiervan kwam gereed.

Het bouwdok aan het Weena kon – zij het met vertraging ten gevolge van het aantreffen van oude funderingen in de grond – worden voltooid. Hierin zullen de tunnelstukken worden gebouwd welke via de Coolsingel in de richting van het Centraal Station worden gevaren.

De aanleg van het 25 m brede kanaal waardoor het transport naar de Coolsingel zal plaatsvinden, naderde het Hofplein. De eerste brug over dit kanaal voor een wegomlegging kon door het verkeer in gebruik worden genomen. Het verkeerscircuit Hofplein kon daardoor gedeeltelijk buiten gebruik worden gesteld.

Het verkeer heeft zich in het algemeen goed kunnen aanpassen aan de verschillende ten behoeve van de metrobouw genomen maatregelen.

In de Coolsingel werd met de bouw van het transformatorenstation een aanvang gemaakt.

Bestratingswerken c.a.

De uitvoering van de verschillende stratenplannen, hoofdzakelijk ten behoeve van de woningbouw, vond gestadig voortgang.

Een aanvang werd gemaakt met de bestratings- en rioleringswerken in de Prins Alexanderpolder en Groot-IJsselmonde.

In 1961 werden de Botersloot, de Maashaven, de Crooswijkse-singel, de Boezemsingel, de Arendsweg, de Wielewaalstraat en de Carnissese-singel van een asfaltdek voorzien.

De werkzaamheden verband houdend met de aansluiting van de Vondelingenweg op de Groene Kruisweg zullen ultimo 1962 gereed komen.

In verband met de vordering van de metrowerkzaamheden werden in het centrum van de stad verkeersomleggingen tot stand gebracht.

Recreatie.

De aanleg van de omvangrijke recreatiegebieden ten noordoosten van Schiebroek en in het Zuiderpark vonden goede voortgang.

In 1961 kwam 'het Park' in verbeterde vorm na de Floriade weer voor gebruik door het publiek gereed. Door behoud van enkele elementen van de Floriade zoals de Oudhollandse tuin, Bos en veld, Rhododendronallée en Rosarium en door het toevoegen van enkele nieuwe elementen o.a. zandbakken met zitgelegenheid, een volière, een eendenvoerplaats, grote bloempartijen en een vaste plantentuin, won het park sterk aan recreatieve waarde. Het rosarium zal pas ten volle tot zijn recht komen als de omliggende Dijkzigtgroenvoorziening gereed is.

Het Zuiderpark en het Ruigeplaatbos kwamen grotendeels gereed.

Er werd speciaal aandacht besteed aan voorlichting van jeugd en politiepersoneel door middel van voordrachten, excursies etc.

In 1961 had de Plantsoenendienst in totaal 866.3 ha oppervlakte in onderhoud.

De nieuwe aanleg bedroeg in dit jaar 84.8 ha.

Begraafplaatsen.

De begraafplaats Hofwijk werd uitgebreid met 3 ha en de begraafplaats Hoek van Holland met 1.1 ha.

De totale oppervlakte van de begraafplaatsen bedroeg 53.8 ha.

Gebouwen.

Centrales. De bouw van de derde eenheid van de Centrale Waalhaven nadert zijn voltooiing.

De verbouwing van de Centrale Schiehaven is in volle uitvoering.

Scholenbouw. In het afgelopen jaar werden voltooid: in traditionele bouw twee g.l.o.-scholen, een vleugel met acht u.l.o.-lokalen aan de Baanweg alsmede drie gymnastieklokalen; in systeembouw vijf g.l.o.-scholen, drie u.l.o.-scholen, negen kleuterscholen en zeven gymnastieklokalen.

In uitvoering zijn thans nog een u.l.o.-school in traditionele bouw en een g.l.o.-school, een u.l.o.-school en twee gymnastieklokalen in systeembouw.

De sanering van een groot aantal verouderde scholen en gymnastieklokalen wordt voortgezet.

Ziekenhuizen. Het ziekenhuis Dijkzigt kwam in het afgelopen jaar gereed en werd door H.K.H. Prinses Beatrix officieel in gebruik gesteld.

De verbouwingen aan het ziekenhuis Bergweg en het Westers ziekenhuis vorderden goed.

De bouw van een socio-therapeutisch centrum voor het Delta-ziekenhuis werd ter hand genomen.

Sint Laurenstoren. Het torengedeelte boven 22 m + N.A.P. kwam uit de steigers.

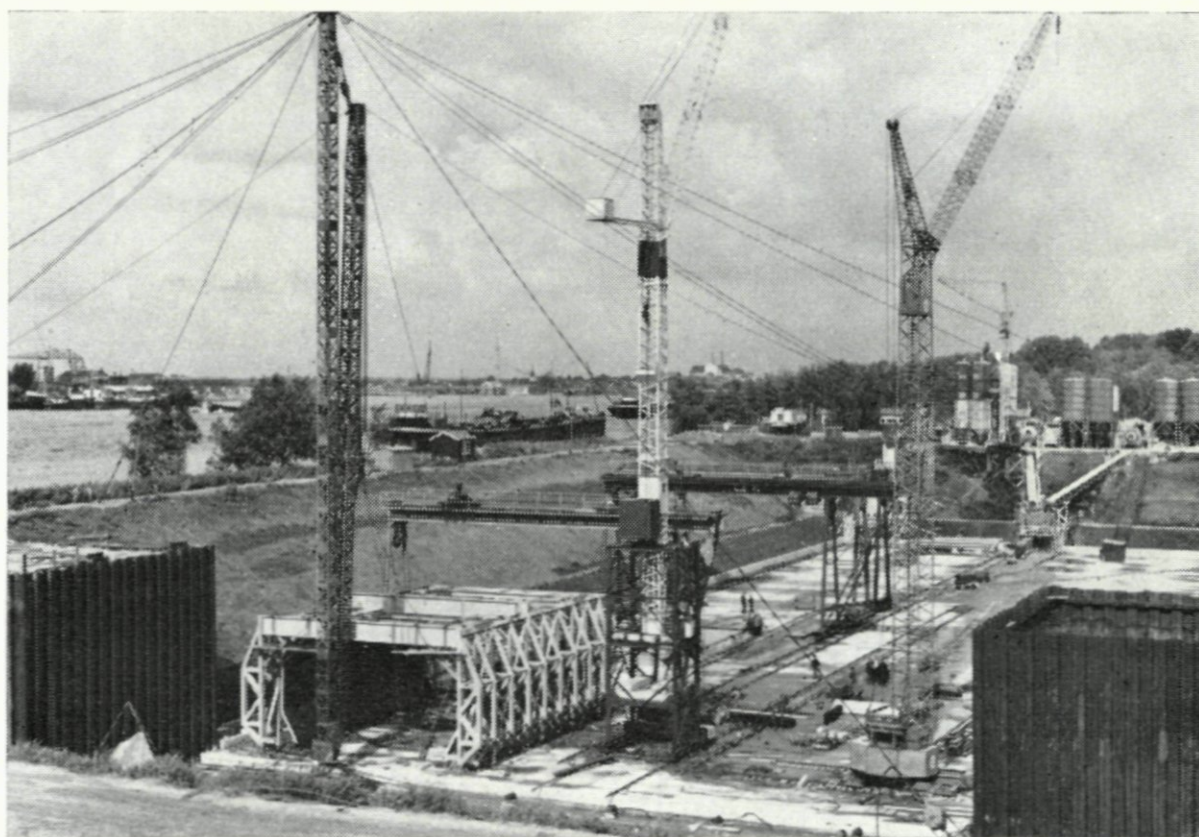
Met de restauratie van het ondergedeelte werd – in overleg met de directie van de herbouw der kerk – een aanvang gemaakt.

De tijdaanwijzing, de luidklokken en het carillon zijn thans in gebruik genomen.

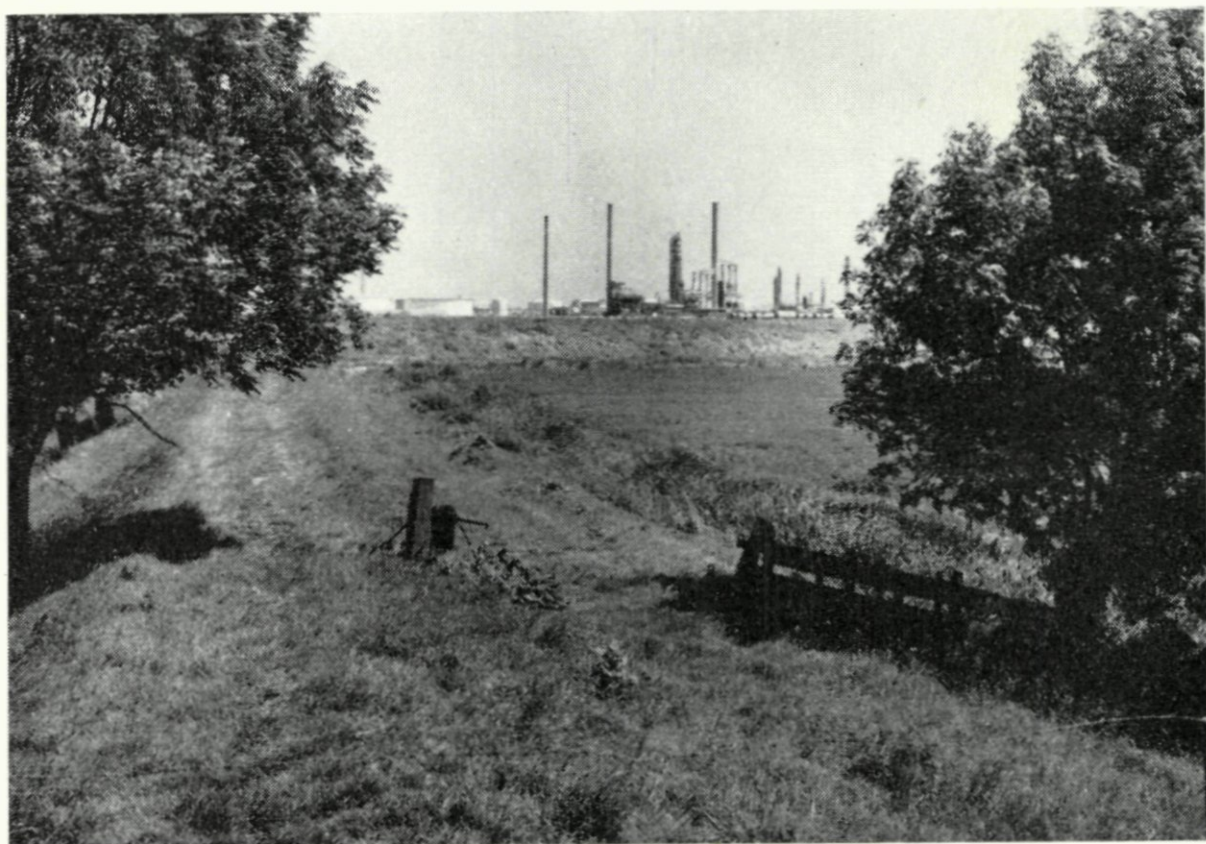
Brandweer. De brandweer- en reinigingspost te Hoek van Holland is nagenoeg gereed en met de bouw van de brandweerkazerne aan de Baan is begonnen.

Overige gebouwen. Met de bouw van een nieuwe vuilverbranding aan de Brielselaan werd aan het eind van 1961 een aanvang gemaakt.

De rioolwaterzuiveringsinstallatie in Hoogvliet zal binnenkort in gebruik worden genomen. Bovendien zijn thans in uitvoering het bouwen van de Gemeente-drukkerij aan de Bredestraat; het bouwen van een gebouw voor de Keuringsdienst van Waren aan de Baan en het bouwen van een politiepost c.a. aan De Slinge.

19. Metro-bouwdok op het eiland Van Brienenoord; foto Openbare Werken.
 20. De werkzaamheden voor de Van Brienenoordbrug, gezien van de watertoren in IJsselmonde. In het midden de opspuitingen voor de bouw van de zuidelijke opritten van de brug; foto Anefo.

21. Het graven van een der havens in Europoort; foto J. F. H. Roovers. 22. De Haartelsedijk onder Spijkenisse met op de achtergrond de Esso in het Botlekgebied; foto J. F. H. Roovers.

Havenwerken.

Onderhoud. Het onderhoud aan kademuren en steenglooingen vond normale voortgang evenals dat van de paal- en steigerwerken.

De werken op en rondom de Oude Plantage, welke wordt opgespoten met specie, verkregen bij het op diepte houden van de haven, vorderen gestaag.

Nieuwbouw kademuren en steenglooingen. Aan de zuidzijde van pier 2 in de Waalhaven werd de caissonkademuur over 742 m lengte voltooid. Voorts kwam gereed 80 m kademuur aan de Prins Hendrikkade.

Langs de Eerste Katendrechtsehaven werd 208 m kademuur voltooid met aansluitend een beschoeiing van stalen damwand, lang 91 m, langs de Nieuwe Maas.

Ten behoeve van het magazijn werd een betonnen steiger gebouwd in de Pelsershaven.

In aanleg is een 52 m lange kademuur aan het Buizengat ten behoeve van de ROTEB; voor het G.E.B. werden kabels gelegd door de Coolhaven en Schiemond.

De ophopings- en stabilisatiewerken in het gebied van de Eemhavens ten behoeve van de bouw van kademuren vonden ook dit jaar voortgang.

Met de bouw van een 191 m lange kademuur aan de Oosterkade (ten oosten van de Boerengatsluis) werd begonnen evenals met het maken van een 220 m lange openbare loswal in de Europoort.

De werkzaamheden ter verlenging van pier 1 aan de Waalhaven vorderden goed, terwijl aangevangen is met de bouw van een stuk-goedpier voor Pakhuismeesteren op de kop van pier 2 in de Waalhaven.

In begin 1962 zal worden begonnen met de bouw van het graanproject in de Botlek en met de bouw van een kademuur van de N.V. Frans Swarttouw.

Tenslotte kwam een groot gedeelte van de nieuw te maken basaltzuilenglooing langs de Maasboulevard gereed.

Europoort. De bagger- en opspuitingswerken hadden regelmatig voortgang. Gebaggerd en opgespoten werd ruim 17 miljoen m³ specie. De sleepboothaven aan de noordzijde van de haven kwam gereed. De nieuwe spuisluis ten behoeve van het spuien van de Brielse Maas werd voltooid en in gebruik gesteld. Hierdoor kon de tijdelijke omlegging van het spuikanaal worden afgesloten en

de terreinen van de eerste uitbreiding van de Europoort worden opgespoten. Deze opspuiting bedroeg ca. 225 ha. Begin 1962 zal de verbinding tot stand worden gebracht tussen het op diepte gebrachte gedeelte van de eerste uitbreiding met het reeds voltooide deel van de Europoorthaven.

Aan oeververdedigingen kwam tot stand rond 5000 m, terwijl nog ± 2500 m in uitvoering is.

Aan wegen, zowel definitieve als tijdelijke, werd een totale lengte van 6,5 km aangelegd.

Botlekgebied. Bagger- en opspuitingswerken werden verricht voor het voltooien van de zuidelijke insteekhaven van de Botlek op de Welplaat en het gereedmaken van de terreinen voor de Staatsmijnen en de Imperial Chemical Industries (Holland) N.V.

Verscheidene grondwerken werden uitgevoerd in verband met de bouw van pieren voor het z.g. graanproject Botlek en de kade-muurbouw voor Frans Swarttouw in de noordelijke insteekhaven van de Botlek.

Langs de verschillende havens werden in totaal ± 2700 m basalt en betonzuilenglooing aangebracht.